

3. *Трудове право України: Академічний курс: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, З. Я. Козак та ін.; За ред. П. Д. Пилипенка. — 2-е вид., перероб. і доп. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2006. — 544 с.*
4. *Трудовые споры: теория и практика : учеб.-практич. пособие для вузов / В. В. Федин. — М. : Издательство Юрайт, 2015. — 527 с.*
5. *Трудове право України: підручник/ Болотіна Н. Б. — К.: Вікар, 2006. — 725 с.*

Чудик-Білоусова Надія Іванівна,
*професор кафедри трудового, земельного та господарського права
Хмельницького університету управління та права
кандидат юридичних наук, доцент*

ПРАВОВІ ЗАСАДИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Першим кроком у створенні державної підтримки осіб, що опинилися в складній життєвій ситуації, став Закон України «Про соціальні послуги» [1]. Його розробці, напевно, не передувала належна концептуальна підготовка, тому в прийнятому законі чітко не було визначено завдання та механізми реформування існуючої системи соціального обслуговування населення, що ускладнило процес його реалізації. Невдало була подана дефініція «соціальних послуг», які визначалися спочатку як комплекс правових, економічних, психологічних, освітніх, медичних, реабілітаційних та інших заходів, спрямованих на окремі соціальні групи чи індивідів, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги, з метою поліпшення або відтворення їх життєдіяльності, соціальної адаптації та повернення до повноцінного життя [1]. Очевидно послугою є не певні заходи, а доцільна діяльність у формі корисного ефекту праці, тобто результат господарської діяльності. Соціальні послуги є результатом діяльності соціальних служб, що спрямовані на задоволення потреб особи для пристосування до існуючого середовища, її реабілітації та можливості жити повноцінним життям. Підставою для їх отримання є складні життєві обставини, які об'єктивно порушують нормальну життєдіяльність особи, наслідки яких вона не може подолати самостійно (інвалідність, часткова втрата рухової активності у зв'язку із старістю або станом здоров'я, самотність, сирітство, безпритульність, відсутність житла або роботи, насильство, зневажливе ставлення та негативні стосунки в сім'ї, малозабезпеченість, психологічний чи психічний розлад, стихійне лихо, катастрофа тощо) [1], тобто такі несприятливі для особи події, коли вона об'єктивно потребує сторонньої допомоги, в тому числі й держави, аби впоратися з цими обставинами і відновити свою нормальну життєдіяльність.

Соціальні послуги як вид соціального забезпечення фактично отримали свою назву не за типом діяльності, яка виконується при їх наданні, а за категорією споживачів, яким вони надаються (соціально незахищені групи чи окремі особи, які тимчасово чи постійно знаходяться у складних життєвих обставинах і самостійно не можуть подолати їх наслідків). Їх призначенням є подолання чи пом'якшення дії несприятливих життєвих обставин та відновлення повноцінного життя людини. Назва «соціальні послуги» є узагальнюючим поняттям, і включає в себе різні конкретні види послуги. Їх перелік не є вичерпним, і залежить, насамперед від потреб особи. Надання послуг має здійснюватися з урахуванням державного стандарту їх надання.

Державні соціальні стандарти виступають основою соціальної політики держави та застосовуються і при договірному регулюванні відносин у сфері соціального забезпечення. Вони мають значення як для вироблення ефективного юридичного механізму соціального

забезпечення особи, так і надання соціальних послуг зокрема, адже містять мінімальні норми споживання та гарантії їх забезпечення. Залежно від дотримання цих стандартів визначається й рівень здійснення права на соціальне забезпечення [2, с. 161]. Базовим нормативним актом у сфері державних соціальних стандартів є відповідний закон [3], який визначає їх як встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами соціальні норми і нормативи або їх комплекс, на базі яких визначаються рівні основних державних соціальних гарантій.

У законодавстві передбачено, що при їх розробці у сфері надання соціальних послуг повинні бути визначені вимоги щодо забезпечення необхідного рівня доступності та якості соціальних послуг у цілому, а також на кожному етапі їх надання; зміст та обсяг, норми і нормативи, умови і порядок надання соціальної послуги, показники її якості [4]. Розробка та затвердження державного стандарту соціальної послуги мають бути проведені щодо всіх видів соціальних послуг, що повинні надаватися різним соціальним групам для забезпечення гарантованого державою обсягу послуги, оцінки їх якості та ефективності. Також серед вимог, які повинні бути враховані при розробці стандарту надання соціальної послуги, у документації повинні міститися описи щодо укладання договору [5].

Складні життєві обставини як підстава надання соціальних послуг, як правило, зазначаються у гіпотезі норми права. Закон спочатку не містив вичерпного переліку таких обставин, тому з 2012 року ними вважають такі обставинами, які визначені законом [6]. За сучасних умов вважаємо за доцільне до перелік таких обставин доцільно доповнити і до них віднести випадки, коли: особа стала жертвою злочину, захворіла невиліковною хворобою, коли існує загроза її життю та здоров'ю чи життю та здоров'ю її близьких, зокрема на тимчасом окупованих територіях чи в зоні проведення антитерористичної операції та ін. [7].

Процес розробки та затвердження державних стандартів надання соціальних послуг наразі триває. Нормативно врегульований на рівні державного стандарту порядок укладення договору на отримання тих соціальних послуг, щодо яких затверджені державні соціальні стандарти, зокрема: надання соціальних послуг територіальним центром соціального обслуговування, надання соціальних послуг при здійсненні соціального супроводу сім'ї (особи), яка перебуває у складних життєвих обставинах, надання соціальної послуги денного догляду, надання соціальної послуги стаціонарного догляду, надання соціальної послуги представництва інтересів, надання соціальної послуги профілактики, надання соціальної послуги соціальної адаптації, надання соціальної послуги консультування, надання соціальної послуги догляду вдома, надання соціальної послуги паліативного догляду, надання соціальної послуги соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних осіб, соціальної послуги підтриманого проживання бездомних осіб.

Тому необхідною є розробка та затвердження державних стандартів надання щодо всіх соціальних послуг, перелік яких визначений законодавством. Доцільним є створення реєстрів надавачів та отримувачів соціальних послуг та визначення механізмів інформування осіб, що перебувають у складній життєвій ситуації, щодо можливості отримання ними соціальних послуг, у тому числі й на договірних засадах.

Використані джерела:

1. Про соціальні послуги : Закон України від 19.06.2003 р. № 966–IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 45. Ст. 358.
2. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України : навч. посіб. К. : Знання, 2005. 615 с.
3. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії : Закон України від 05.10.2000 р. № 2017–III / База «Законодавство України». Верховна Рада України. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>.
4. Порядок розроблення державного стандарту соціальної послуги : наказ Міністерства соціальної політики України від 16.05.2012 р. № 282 // Офіційний вісник України. 2012. № 45. Ст. 1784.

5. Про затвердження Порядку розроблення Державного стандарту соціальної послуги : наказ Міністерства соціальної політики України від 16.05.2012 р. № 282, зареєстр. в Міністерстві юстиції України від 01.06.2012 р. за № 876/21188 / База «Законодавство України». Верховна Рада України. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0876-12>.

6. Про внесення змін до деяких законів України щодо надання соціальних послуг : Закон України від 15.03.2012 р. № 4523-VI // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 3. Ст. 22.

7. Чудик-Білоусова Н. І. Нові соціальні ризики як підстава соціального забезпечення в Україні // Університетські наукові записки. 2015. № 1 (53). С. 80–108.

Шпиртун Олена Юрївна,

студент магістратури Хмельницького університету управління та права

ПІДСТАВИ ВИЗНАННЯ СТРАЙКУ НЕЗАКОННИМ

На сьогодні право на страйк в Україні врегульовано насамперед Конституцією України [1], у ст. 44 якої зазначено, що кожен, хто працює, має право на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів, Законом України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» [2], Положенням про порядок проведення страйку як крайнього засобу вирішення колективного трудового спору (конфлікту) та примирних процедур підчас страйку [3], Правилами поведінки найманих працівників, органів профспілки, іншого уповноваженого ними органу, власника або уповноваженого ним органу (представника), органу (особи), що очолює страйк, під час страйку [4] тощо.

Загальні положення щодо заборони проведення страйків на сьогодні встановлені ст. 24 Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)». Також норми про заборону їх проведення закріплені в Законах України «Про транспорт», «Про судоустрій і статус суддів», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про державну службу» та ін. [5; 28-29]

Відповідно до ст. 22 Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)», незаконними визнаються страйки:

1) оголошені з вимогами про зміну конституційного ладу, державних кордонів та адміністративно-територіального устрою України, а також з вимогами, що порушують права людини;

2) оголошені без додержання найманими працівниками, профспілкою, об'єднанням профспілок чи уповноваженими ними органами положень статей 2, 4, 6, ч. 1 і 5 ст. 12, ч. 1, 3 і 6 ст. 19 цього Закону, тобто порушення працівниками, профспілкою, об'єднаннями профспілок чи уповноваженими ними органами вимог щодо: предмета колективного трудового спору (конфлікту); формування вимог найманих працівників, профспілок та процедури вступу до колективного трудового спору (конфлікту); відмови представників найманих працівників чи профспілки від участі у роботі трудового арбітражу або від виконання рішення трудового арбітражу, якщо це рішення за попередньою домовленістю сторін колективного трудового спору є обов'язковим для виконання; порядку прийняття рішення про оголошення страйку, надіслання письмового попередження роботодавцю про початок страйку у відповідні терміни;

3) розпочаті з порушенням найманими працівниками, профспілкою, об'єднанням профспілок чи уповноваженими ними органами вимог ст. 20 (щодо керівництва страйку), ч. 2,3 ст. 24 Закону (недотримання працівниками, профспілкою, об'єднаннями профспілок чи уповноваженими ними органами норм щодо законодавчо встановленої заборони на проведення страйку працівникам (крім технічного та обслуговуючого персоналу) органів